

Analizând amănunțit succesiunea domnilor Moldovei, am ajuns la concluzii diferite. Nu ne poate fi indiferent să știm *cînd* și *unde* s-a alcătuit prima listă a domnilor din secolul al XIV-lea. Avînd în vedere deosebiri de amănunt care există între variantele ei, în diferitele letopisețe, deosebiri care nu rezultă din greșeli de transcriere, ci din consemnarea unor *tradiții diferite*, înseamnă că aceste letopisețe nu sînt — cel puțin pentru această parte — copii alterate sau modificate ale prototipului unic, ci « corpusuri » alcătuite independent, cu folosirea, pentru epoca anterioară lui Ștefan cel Mare, a mai multor liste, care au circulat anterior și au fost alcătuite în raport cu ținuturile sau « țările » care au format apoi « Țara Moldovei ». De aici nepotrivirile în ordinea domnilor și a duratei domniilor. Avînd ca bază eventual pomelnicul, listele au fost completate cu anii domniei la transcriere, potrivit cu tradiția în vigoare prin partea locului¹. Ulterior s-au petrecut contaminări ale acestor liste.

După ce am fixat locul și relativitatea valorii informative a Letopisețelor și a Pomelnicului de la Bistrița cu privire la începuturile istoriei Moldovei, să vedem ce informații ne pot da documentele româno-slave și cele latine pentru aceeași perioadă.

Încilcitate, încît pare de nedelegat, este poziția **neamului Dragoș**, despre care avem totuși multe referințe, dar nici una precisă despre Dragoș însuși. Iată ce rezultă din analiza documentelor privitoare la Maramureș în secolul al XIV-lea².

Unii istorici pun în fruntea neamului Dragoșilor pe un Dragoș din Bedeu. Într-adevăr, românii Drag și Dragoș din Bedeu obțin de la regele unguresc reambularea (fixarea hotarelor la fața locului) moșiei lor Bedeu, vecină cu Teceu din Maramureș, care și are loc pe la Crăciun în anul 1336. Aceștia au numai calitatea de slugi regale (*servientes regis*)³. La 29 noiembrie 1355, Drag de Bedeu e comite și, împreună cu alții, reambulează moșiile Giulești și Nyres și pune în posesia lor pe Dragoș, fiul lui Giula⁴. Treizeci de ani mai târziu, în 1385, Ladislau, fiul lui Drag din Bedeu, împreună cu alți trei juzi ai nobililor, definitivează o hotărnicie pentru fii lui Ștefan, feciorul lui Iuga, făcută în moșia Vișaelor⁵. Se pare deci că Dragoș dispare îndată din circulație și rămîn cunoscuți numai Drag și fiul său Ladislau. Atît aflăm precis despre Dragoș din Bedeu.

Date mult mai interesante culegem din urmărirea documentelor în legătură cu moșiile Giulești și Cuhea.

La 15 septembrie 1349, regele Ludovic poruncește lui Ioan, fiul lui Iuga, voievodul românilor din Maramureș, să pună în posesia moșilor Giulești și Nyres pe Giula, fiul lui Dragoș, și pe fiii săi Dragoș, Ștefan, Tatar, Dragomir, Costea și Mirislău, pe care un Ștefan, fiul lui Iuga — rudă a familiei lui Dragoș, cum se va vedea mai departe — nu i-a putut atrage de partea lui în trădarea lui alături de Bogdan, unchiul (*patruus*) său. Giula avea moșiile donație de la regele Carol pentru slujbe vrednice și credincioase⁶. Deci, încă în timpul regelui Carol, Giula era om cu vază. Dar la 14 mai 1353, Ștefan, fiul lui Iuga, nu mai este infidel, căci împreună cu fratele său Ioan (ca « slugi credincioase ») sînt introduși în posesia moșiei lor principale Cuhea și în cele ce țin de ea⁷. Regele, la 12 octombrie 1355, confirmă din nou Giuleștii și Nyres ca posesiuni ale lui Giula și ale celor șase feciori ai lui⁸. O lună și jumătate mai târziu, la 29 noiembrie, se face punerea în posesiune, între juzi fiind și comitele Drag de Bedeu, amintit mai sus⁹.

Mai deosebită și de reținut este știrea că, după cinci ani, la 20 martie 1360, regele răsplătește pe Dragoș, fiul lui Giula, și pe fii săi Giula și Ladislau cu șase sate românești din Maramureș, între care și Slatina. Este o răsplată pentru serviciile și expedițiile făcute de el, « mai ales pentru restaurarea țării noastre moldovene », cînd mai mulți români s-au abătut de la calea credinței datorate¹⁰. Tot în acel an, la 24 iunie, fiii lui Iuga, Ștefan voievod

¹ Vezi mai înainte p. 204 nota 2.

² Folosim în special publicația lui Ioan Mihályi de Apșa, *Diplome maramureșene din secolul XIV și XV*, Maramureș-Sighet, 1900 și *Documenta historica Valachorum in Hungaria illustrantia usque ad annum 1400 p. Christum*, curante Emerico Lukinich et adiuvante Ladislao Gáldi, Budapesta, 1941, în care unele documente sînt redate numai în rezumat, dar se adaugă cîteva inedite, ilustrînd mai ales pe voievodul Bale și pe Drag, fratele său, comite de Maramureș.

³ Mihályi, p. 13—16. *Documenta Valachorum*, p. 77—78; aici editorii admit supoziția lui Mihályi că Dragoș amintit aici are « multă șansă de probabilitate » să fie Dragoș întemeietorul Moldovei, ceea ce nu se poate demonstra. Cf. și DIR C. Transilvania, veacul XIV, vol. III, București, 1954, p. 402—404 și 587—589.

⁴ Mihályi, p. 35—37. *Documenta Valachorum*, p. 131—132.

⁵ Mihályi, p. 85—86. *Documenta Valachorum*, p. 323—324.

⁶ Mihályi, p. 26—27. *Documenta Valachorum*, p. 115—116. DIR vol. cit. p. 501. Punerea în posesie se face la 21 septembrie 1349, fără împotrivire. Mihályi, p. 28—29. *Documenta Valachorum*, p. 116. DIR vol. cit., p. 505—506.

⁷ Mihályi, p. 30—32. *Documenta Valachorum*, p. 126—127: *cuiusdam capitalis et principalis possessionis Kohnya*.

⁸ Mihályi, p. 33—34. *Documenta Valachorum*, p. 131.

⁹ Mihályi, p. 35—37. *Documenta Valachorum*, p. 131—132.

¹⁰ Mihályi, p. 38. *Documenta Valachorum*, p. 144—145: *specialiter autem in restauratione terrae nostrae Moldauanae, plures Olachos rebellantes a via debitas fidelitatis deviantes*. Acești valahi răzvrătiți fără îndoială sînt moldoveni.